

Věc C-376/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

15. června 2023

Předkládající soud:

Augstākā tiesa (Senāts) (Lotyšsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

14. června 2023

**Žalobkyně v prvním stupni a navrhovatelka v řízení o kasačním opravném
prostředku:**

SIA BALTIC CONTAINER TERMINAL

**Žalovaná v prvním stupni a účastnice řízení o kasačním opravném
prostředku:**

Valsts ieņēmumu dienests (Státní daňová správa)

Předmět původního řízení

Žaloba znějící na zrušení rozhodnutí Valsts ieņēmumu dienests (státní daňová správa, Lotyšsko; dále jen „VID“), kterým byla žalobkyni, společnosti s ručením omezeným BALTIC CONTAINER TERMINAL, uložena povinnost zaplatit dovozní clo a daň z přidané hodnoty a příslušné penále za pozdní platbu.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Na základě článku 267 SFEU se předkládající soud táže 1) zda v souladu s ustanoveními nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446 ve spojení s celním kodexem Unie může být zvláštní režim „svobodné pásmo“ vyřízen bez uvedení referenčního čísla identifikujícího celní prohlášení, na základě kterého je zboží propuštěno do následného celního režimu; 2) zda jej držitel takového režimu může vyřídit pouze na základě poznámky učiněné celním úředníkem v dokladu o přepravě zboží týkající se jeho celního statusu, aniž by sám ověřil platnost

tohoto statusu, anebo pokud musí provést takové ověření, do jaké míry tak musí učinit; 3) zda držitel tohoto režimu může mít legitimní očekávání založené na potvrzení změny celního statusu zboží celními orgány, i když toto potvrzení neuvádí důvod této změny statusu, ani žádný důkaz umožňující takový důvod ověřit; 4) zda v případě, že držitel režimu porušil ustanovení celního režimu stanovená unijním právem a nemá výše uvedené legitimní očekávání, musí být na základě zásady překážky věci pravomocně rozsouzené přesto osvobozen od celního dluhu, pokud v rámci jiného sporu předloženého vnitrostátnímu soudu, který se týkal týchž skutkových a právních otázek, bylo rozsudkem konstatováno, že se nedopustil žádného porušení, pokud jde o celní režim.

Předběžné otázky

1. Umožňuje čl. 178 odst. 1 písm. b) a c) nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446 ve spojení s čl. 214 odst. 1 celního kodexu Unie vyříditi zvláštní režim „svobodné pásmo“, aniž by bylo do elektronického registračního systému vloženo referenční číslo (MRN) identifikující celní prohlášení, na základě kterého je zboží propuštěno do následného celního režimu?
2. Umožňují čl. 214 odst. 1 a čl. 215 odst. 1 celního kodexu Unie a čl. 178 odst. 1 písm. b) a c) nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446, aby držitel zvláštního režimu „svobodné pásmo“ vyřídil tento režim pouze na základě poznámky úředníka celního orgánu učiněné v dokladu o přepravě zboží (CMR) týkající se celního statusu zboží, aniž by sám provedl ověření platnosti celního statusu tohoto zboží?
3. V případě záporné odpovědi na druhou předběžnou otázku, jaká úroveň ověření podle čl. 214 odst. 1 a čl. 215 odst. 1 celního kodexu Unie a čl. 178 odst. 1 písm. b) a c) nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446 postačuje k tomu, aby bylo možné považovat zvláštní režim „svobodné pásmo“ za správně vyřízený?
4. Mohl mít držitel zvláštního režimu „svobodné pásmo“ legitimní očekávání poté, co mu celní orgány potvrdily, že se celní status zboží změnil ze „zboží, které není zbožím Unie“ na „zboží Unie“, ačkoli toto potvrzení neuvádí ani důvod změny statusu zboží, ani žádné informace, které by umožnily tento důvod ověřit?
5. V případě záporné odpovědi na čtvrtou předběžnou otázku, může být skutečnost, že v jiném řízení před vnitrostátním soudem bylo pravomocně rozhodnuto, že v souladu s postupy stanovenými celními orgány se držitel celního režimu nedopustil žádného porušení celního režimu „svobodné pásmo“, důvodem pro osvobození od celního dluhu vzniklého podle čl. 79 odst. 1 písm. a) a odst. 3 písm. a) celního kodexu Evropské unie, a to s ohledem na zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené uznané vnitrostátním právem a unijním právem?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (přepracované znění): čl. 79 odst. 1 písm. a) a odst. 3 písm. a), čl. 210 písm. b), čl. 214 odst. 1 a čl. 215 odst. 1.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/2446 ze dne 28. července 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o podrobná pravidla k některým ustanovením celního kodexu Unie: čl. 178 odst. 1 písm. b) a c) a odst. 2 písm. a).

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/2447 ze dne 24. listopadu 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k některým ustanovením nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie: čl. 199 odst. 1 písm. b), čl. 200 odst. 1 a 3, článek 211 a čl. 226 první pododstavec.

Judikatura Soudního dvora a Tribunálu

Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. dubna 2011, Sony Supply Chain Solutions (Europe), C-153/10, EU:C:2011:224, bod 47.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 29. března 2011, ThyssenKrupp Nirosta v. Komise (C-352/09 P, EU:C:2011:191), bod 123.

Rozsudek Tribunálu ze dne 1. července 2009, ThyssenKrupp Stainless v. Komise, T-24/07, EU:T:2009:236, bod 140.

Rozsudek Tribunálu ze dne 8. února 2018, Sony Interactive Entertainment Europe v. EUIPO – Marpefa (Vieta) (T-879/16, EU:T:2018:77), bod 31.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Administratīvā procesa likums (správní řád)

Článek 153 odst. 3: Skutečnosti, které se považují za prokázané v odůvodnění rozsudku, jenž nabyl právní moci, není třeba znovu zjišťovat při projednávání správní věci týchž účastníků řízení.

Likums „Par tiesu varu“ (zákon o soudní moci)

Článek 16 odst. 3 a 4:

3) V souladu s postupem stanoveným zákonem je rozsudek pro soud závazný při projednávání dalších otázek týkajících se dané věci.

4) Tyto rozsudky mají sílu zákona, jsou závazné *erga omnes* a musí být posuzovány stejně jako zákony.

Ministru kabinetu 2017.gada 22.augusta noteikumi Nr. 500 „Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi“ (Vyhláška Rady ministrů č. 500 ze dne 22. srpna 2017, kterou se stanoví pravidla pro celní sklady, dočasné uskladnění a svobodná pásma): odst. 77 vyžaduje, aby každá osoba, v jejímž svobodném pásmu je uskladněno zboží, které není zbožím Unie, vedla záznamy zboží uskladněného ve svobodném pásmu; odst. 78 vyžaduje, aby záznamy obsahovaly údaje uvedené zejména v čl. 178 odst. 1 písm. b) a c) a odst. 2 nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446; a odstavec 79 vyžaduje, aby záznamy týkající se zboží, které není zbožím Unie, obsahovaly číslo celního dokladu nebo číslo nákladního listu zboží, pod kterým zboží vstoupilo do svobodného pásma a opustilo jej.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Žalobkyně, společnost SIA BALTIC CONTAINER TERMINAL, je držitelkou povolení k nakládce, vykládce a skladování zboží ve svobodném pásmu svobodného přístavu v Rize a je povinna vést záznamy ohledně zboží nacházejícího se v tomto pásmu.
- 2 VID provedla kontrolu zboží nacházejícího se ve svobodném pásmu žalobkyně a zjistila, že ve třech případech v letech 2018 a 2019 zboží ve svobodném pásmu opustilo svobodné pásmo, aniž by bylo propuštěno do následného celního režimu, a že tedy zvláštní režim „svobodné pásmo“ nebyl vyřízen. VID dospěla k závěru, že toto zboží bylo skutečně odňato celnímu dohledu, v důsledku čehož vznikl žalobkyni celní dluh ve smyslu čl. 79 odst. 1 písm. a) a odst. 3 písm. a) celního kodexu Unie.
- 3 Dotčené zboží bylo vydáno k výstupu ze svobodného pásma na základě nákladních listů (dále jen „CMR“), v nichž byl uveden celní status zboží jako „zboží Unie“ („C“), což potvrdil úředník celního orgánu otiskem celního razítka a svým podpisem. To bylo v souladu s dosavadní praxí, kdy VID kontrolovala celní status zboží před jeho opuštěním přístavu a zaznamenávala jej do přepravních dokladů, ačkoli právní předpisy takový postup nestanovily. Nicméně poté, co zboží opustilo svobodné pásmo, celní úředníci zjistili, že nemají k dispozici doklady, které by odůvodňovaly změnu celního statusu dotčeného zboží z kategorie „zboží, které není zbožím Unie“ („N“), na kategorii „zboží Unie“ („C“).
- 4 Rozhodnutím VID ze dne 19. července 2019 bylo žalobkyni uloženo zaplatit do státní pokladny dovozní clo a příslušné penále za pozdní platbu, jakož i daň z přidané hodnoty spolu s příslušným penále za pozdní platbu.
- 5 Žalobkyně podala proti rozhodnutí VID žalobu.
- 6 Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud, Lotyšsko) žalobu zamítl.

- 7 Tento soud uvedl, že podle čl. 210 písm. b) celního kodexu Unie je „svobodné pásmo“ zvláštním celním režimem, a proto je podle čl. 215 odst. 1 celního kodexu Unie tento režim vyřízen, je-li zboží propuštěno do následného celního režimu. Podle tohoto soudu byla žalobkyně podle čl. 214 odst. 1 celního kodexu povinna vést záznamy obsahující informace a údaje umožňující celním orgánům sledovat režim s uvedením informací o celním statusu zboží a o tom, jak byl zvláštní režim vyřízen, tj. do jakého následného režimu bylo zboží propuštěno.
- 8 Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) měl za to, že pouhé opatření razítkem a podpisem na CMR nemůže osvědčit celní status zboží, které bylo dovezeno jako zboží, které není zbožím Unie, a které proto musí změnit svůj status, neboť VID tento status na CMR neosvědčuje a zboží získává status zboží Unie až v okamžiku, kdy je propuštěno do příslušného celního režimu. Podle tohoto soudu žalobkyně nejednala s potřebnou pečlivostí při plnění svých povinností, neboť měla zajistit, aby zboží, které není zbožím Unie, bylo propuštěno do některého z vhodných celních režimů. Podle jeho názoru se nemohla spoléhat pouze na CMR s celním razítkem a podpisem úředníka, neboť pouze z CMR nebylo možné odvodit, do jakého následného celního režimu bylo zboží propuštěno, ačkoli odkaz na „C“ mohl žalobkyni vést k domněnce, že zboží bylo propuštěno do celního režimu, který změnil status zboží na zboží Unie. Podle tohoto soudu bylo v takovém případě nutné prohlášení s referenčním číslem (dále jen „MRN“) nebo CMR s celním razítkem a číslem MRN.
- 9 Žalobkyně podala proti rozsudku [Administratīvā] apgabaltiesa (krajský správní soud) kasační opravný prostředek k Senāts (Nejvyšší soud, Lotyšsko).
- 10 Současně bylo u Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu kolēģija (trestní senát krajského soudu v Rize, Lotyšsko) zahájeno řízení, v němž žalobkyně napadla uložení správního trestu za stejné skutky. Rozsudkem ze dne 5. února 2021 Krimināllietu kolēģija (trestní senát) zrušil správní trest uložený žalobkyni s odůvodněním, že žalobkyně neporušila podmínky celního řízení a jednala v souladu s obvyklou praxí celních orgánů a že VID neuvedla právní předpisy, které by žalobkyni ukládaly povinnost ověřit další údaje týkající se platnosti změny statusu zboží nad rámec potvrzení poskytnutého celními orgány.

Základní argumenty účastnic původního řízení

- 11 Žalobkyně, nyní navrhovatelka, tvrdí, že došlo k nesprávnému použití čl. 79 odst. 1 písm. a) a odst. 3 písm. a) celního kodexu Unie. Podle jejího názoru by mohla být považována za dlužníka cla, pokud by existovala nějaká konkrétní povinnost stanovená v celních předpisech, kterou by nesplnila, avšak [Administratīvā] apgabaltiesa (krajský správní soud) žádnou takovou povinnost nezmínil. Rovněž nebylo prokázáno, že by se žalobkyně úmyslně podílela na nezákonném výstupu zboží ze svobodného pásma nebo že by věděla nebo mohla vědět, že dochází k nezákonnému výstupu zboží ze svobodného pásma. Žalobkyně se dovolává čl. 178 odst. 1 písm. c) nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446

s tím, že podle tohoto ustanovení byla povinna do záznamů uvedených v čl. 214 odst. 1 celního kodexu Unie zapisovat údaje, které jednoznačně umožňují identifikovat celní dokumenty jiné než celní prohlášení, jakékoli další dokumenty relevantní k propuštění zboží do zvláštního režimu a jakékoli další dokumenty relevantní pro odpovídající vyřízení režimu. Žalobkyně uvádí, že vedla požadované záznamy v souladu s povolením vydaným VID a zboží dopravci vydala na základě předložených CMR, na nichž byl v souladu s obvyklou praxí VID patrný status zboží uvedený celním úředníkem, tj. že se jedná o zboží Unie, podpis úředníka celního orgánu a razítko celního úřadu. Proto se podle svého názoru mohla oprávněně domnívat, že celní režim pro zboží byl vyřízen jeho propuštěním do volného oběhu, čímž byl rovněž vyřízen zvláštní režim svobodného pásma pro toto zboží, a že splnila všechny povinnosti vyplývající z právních předpisů. Kromě toho uvádí, že současný postup schválený celním orgánem navíc stanoví, že je to úředník celního orgánu, kdo připojením k elektronickému registračnímu systému žalobkyně změnil celní status zboží, tj. potvrdí změnu celního statusu zboží, a že žalobkyně na základě této informace vyřídí zvláštní režim „svobodné pásmo“.

- 12 VID má za to, že žalobkyně nevyřídila zvláštní režim „svobodné pásmo“ správně, protože tím, že umožnila zboží vystoupit ze svobodného pásma, nezajistila, aby bylo toto zboží propuštěno do následného celního režimu. Uvádí, že podle čl. 178 odst. 1 písm. b) nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446 byla žalobkyně povinna zapsat do záznamů uvedených v čl. 214 odst. 1 celního kodexu Unie MRN, případně jiné identifikační číslo nebo kód celních prohlášení, kterými bylo zboží propuštěno do zvláštního režimu, a pokud byl režim vyřízen v souladu s čl. 215 odst. 1 tohoto kodexu, informace o způsobu vyřízení režimu. Podle VID nemohl být celní status zboží potvrzen poznámkou celního orgánu zapsanou do CMR. V důsledku toho měla žalobkyně povinnost zapsat do svého systému registrace MRN, což by umožnilo identifikovat celní prohlášení, na němž byla založena změna celního statusu zboží ze „zboží, které není zbožím Unie“, na „zboží Unie“, a měla se ujistit, že k takové změně statusu skutečně došlo.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 13 V projednávané věci musí Senāts (Nejvyšší soud) rozhodnout, zda je žalobkyně odpovědná za celní dluh, který vznikl v důsledku nesplnění jejích povinností podle čl. 79 odst. 1 písm. a) a odst. 3 písm. a) celního kodexu Unie. K vyřešení této otázky je třeba určit, které povinnosti vyplývající z právních předpisů porušila žalobkyně jakožto držitelka povolení týkající se svobodného pásma při vyřizování zvláštního celního režimu svobodného pásma.
- 14 Senāts (Nejvyšší soud) si není jistý, zda by žalobkyně byla schopna určit celní režim a celní status zboží, ani zda by takové ověření bylo účinné, neboť žalobkyně by musela takové ověření provést ve velkém rozsahu, neměla přístup do elektronického systému zpracování celních údajů a nemohla by nijak ověřit například pravdivost dokladu T2L, tedy dokladu, který ověřují samy celní orgány.

- 15 V době rozhodné z hlediska skutkového stavu v původním řízení bylo obvyklou praxí VID, že úředníci celních orgánů kontrolovali celní status předtím, než zboží opustilo přístav, a na výstupní doklady (obvykle CMR) činili příslušné poznámky (celní status zboží, razítko místa celní kontroly a podpis celního úředníka). Současný postup rovněž stanoví, že změnu celního statusu zboží potvrdí sám celní úředník a že žalobkyně na základě informací poskytnutých celním úředníkem vyřídí zvláštní režim „svobodné pásmo“.
- 16 Senāts (Nejvyšší soud) má tedy pochybnosti o tom, zda je požadavek VID, aby bylo MRN celního prohlášení vloženo do registračního systému žalobkyně za účelem prokázání změny celního statusu zboží, oprávněný a v souladu s právní úpravou. Přeje si objasnit, zda lze zvláštní režim „svobodné pásmo“ vyřídít bez zadání MRN do registračního systému a zda může držitel režimu tento režim vyřídít na základě záznamu týkajícího se celního statusu zboží, který provede úředník celního orgánu na dokladu o přepravě zboží (CMR), aniž by sám ověřil platnost použití celního statusu na zboží. V případě záporné odpovědi se Senāts (Nejvyšší soud) táže na rozsah ověření, které měla žalobkyně provést.
- 17 V případě, že bude stanoveno, že žalobkyně nesplnila své povinnosti v oblasti celního řízení, Senāts (Nejvyšší soud) se táže, zda žalobkyně mohla na základě dosavadní praxe celních orgánů legitimně očekávat, že celní status zboží byl změněn. Senāts (Nejvyšší soud) má pochybnosti o judikatuře Soudního dvora, podle níž se zásady ochrany legitimního očekávání nelze dovolávat vůči přesnému ustanovení unijního práva a že jednání vnitrostátního orgánu pověřeného použitím unijního práva, které je v rozporu s posledně uvedeným, nemůže u hospodářského subjektu zakládat legitimní očekávání v zacházení, které je v rozporu s unijním právem [rozsudek ze dne 7. dubna 2011, Sony Supply Chain Solutions (Europe), C-153/10, EU:C:2011:224, bod 47].
- 18 Konečně si Senāts (Nejvyšší soud) klade otázku, zda je v případě, že by bylo rozhodnuto, že se žalobkyně přesto dopustila porušení celního režimu a že nemohla mít legitimní očekávání, a to v takové situaci, jako je situací v projednávané věci, v níž bylo jiným rozsudkem vnitrostátního soudu, ve vztahu ke stejným účastníkům řízení a ke stejným skutkovým a právním otázkám, rozhodnuto, že žalobkyně neporušila celní režim, třeba dát přednost zásadě překážky věci pravomocně rozsouzené, a tím žalobkyni zprostit celního dluhu, anebo je třeba upřednostnit povinnost zaplacení celního dluhu stanovenou ve finančním zájmu Unie.